

VAK'ANÜVÎS
AHMED LUTFÎ



DÎVÂNÇE VE MÜNŞEÂT-I TÜRKiYYE

(İnceleme-Metin-Dizin)

Hazırlayan

Abdulmuttalip İpek



dünbugün
yarın



Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.



“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2021, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 153
Edebiyat: 64

ISBN 978-625-7760-53-9
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2021

Hazırlayan: Abdulluttalip İpek

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Kitap Editörü: Mehmet Korkut Çeçen

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Birlik Ozalit
(Sertifika No: 20179)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Vak'anüvis Ahmed Lutfi
Dîvânçe ve Münşeât-ı Türkiye (İnceleme-Metin-Dizin)
Hazırlayan: Abdulluttalip İpek
İstanbul : DBY Yayınları, 2021.
406 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 153) ___ Dizin var
ISBN 978-625-7760-53-9
1- Edebiyat 2- Dîvân

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr



İçindekiler

KISALTMALAR.....	12
ÖN SÖZ.....	13

I. BÖLÜM

VAK'ANÜVİS AHMED LUTFİ HAYATI, ŞAHSIYETİ VE ESERLERİ

1. Hayatı.....	17
2. Şahsiyeti.....	19
3. Eserleri.....	20

II. BÖLÜM

DÎVÂNÇE'NİN ŞEKİL VE MUHTEVA BAKIMINDAN İNCELENMESİ

1. Nazım Şekilleri.....	27
1.1. Gazel.....	27
1.1.1. Gazellerin Şekil Açısından İncelenişi.....	28
1.1.1.1. Kâfiye ve Redif.....	28
1.1.1.2. Vezin.....	30

1.1.2. Gazellerin Muhteva Açısından İncelenişi	34
1.1.2.1. Dinî Kavramlar	34
1.1.2.1.1. Allah (Lâ-yezâl)	34
1.1.2.1.2. Sübhan	35
1.1.2.1.3. Hz. Muhammed	36
1.1.2.1.4. Dört Halife.....	39
1.1.2.1.5. Şirk.....	40
1.1.2.1.6. Hârût	41
1.1.2.1.7. Abd (Kul/luk).....	42
1.1.2.1.8. Ukbâ.....	42
1.1.2.1.9. Hulûs.....	43
1.1.2.2. Âyet ve Hadîsler.....	45
1.1.2.2.1. Eyne'l-mefer.....	45
1.1.2.2.2. Tilke'l-eyyâmu nüdâvil	45
1.1.2.2.3. Câhidü fi'llâh	46
1.1.2.2.4. Nahnü kasemnâ.....	48
1.1.2.2.5. Kenz-i lâ-yefnâ.....	49
1.1.2.3. Tasavvufî Kavramlar	50
1.1.2.3.1. Vahdet	50
1.1.2.3.2. Mâsivâ.....	52
1.1.2.3.3. Terk	52
1.1.2.3.4. Gaflet.....	53
1.1.2.3.5. Ârif.....	53
1.1.2.3.6. Ehl-i irfân.....	54
1.1.2.3.7. Tecerrüd	54
1.1.2.3.8. Âlâyiş	55
1.1.2.3.9. Ta'alluk	56
1.1.2.3.10. Kemâl/Kemâlât	56
1.1.2.3.11. Himmet.....	56
1.1.2.3.12. Kalp/Ayna.....	57
1.1.2.3.13. İlm-i ledün.....	58
1.1.2.3.14. Kanâ'at.....	59
1.1.2.4. Mevlânâ ve Mevlevîlik ile İlgili Kavramlar.....	60
1.1.2.4.1. Mesnevî	60
1.1.2.4.2. Semâ.....	61

1.1.2.4.3. Nây (Ney).....	62
1.1.2.4.4. Matbah.....	63
1.1.2.4.5. Külâh.....	65
1.1.2.4.6. Tennûre	66
1.1.2.5. Şahıslar, Tarihî/Efsanevî Kişi(lik)ler ve Varlıklar ..	67
1.1.2.5.1. Şahıslar.....	67
1.1.2.5.2. Tarihî/Efsanevî/Mitolojik Kişi(lik)ler ve Varlıklar	79
1.1.2.5.3. Sevgiliye Ait Unsurlar	87
1.1.2.5.4. Hikmetli Söyleyişler	92
1.1.2.5.5. Nazîre Gazeller	95
1.2. Tarih Manzumeleri.....	102
1.2.1. Lafzen Tarih.....	110
1.2.2. Ma'nen Tarih	111
1.2.3. Kelime/Terkip/İbare Şeklinde Tarih	111
1.2.4. Tam Tarih (Târih-i Tâmi).....	114
1.2.5. Ta'miyeli Târih	120
1.2.6. Dütâ (Dübâlâ/Muzâaf) Tarih	132
1.2.7. Mu'cem Tarih	134
1.2.8. Lafzen ve Ma'nen Tarih	154
1.2.9. Beyitle Tarih	158
1.3. Mensur Tarihler.....	158
1.3.1. H. 1300 Senesi İçin.....	159
1.3.2. H. 1301 Senesi İçin.....	159
1.3.3. H. 1302 Senesi İçin.....	160
1.4. Kıta'ât	167
1.5. Rubâ'î.....	178
1.6. Murabba.....	178
1.7. Şarkı	179
1.8. Taştîr.....	180
1.9. Muhammes.....	181
1.10. Tahmis.....	182
1.11. Müfredât	182
1.12. Lügaz	183

2. Dil ve Üslup	183
2.1. Kelime Seçimi ve Terkip Kullanımı	184
2.2. İkemeler ve İfade Tekrarları	192
2.2.1. İkemeler	192
2.2.1.1. Aynı Kelime Tekrarına Dayalı İkemeler.....	192
2.2.1.2. Eş ve Yakın Anımlı İkemeler	193
2.2.1.3. Zıt Anımlı İkemeler.....	193
2.2.1.4. Ters Çevrilmiş İkemeler.....	194
2.2.1.5. Farsça Zarf Grubu Şeklinde İkemeler	194
2.2.2. İfade Tekrarları	196
2.2.2.1. Kelime Düzeyinde Tekrar	196
2.2.2.2. Söz Grubu Tekrarları	197
2.2.2.3. Zarf-fiil Yapısına Dayalı İfade Tekrarları	197
2.2.2.4. Lafız ve Mana Bakımından Tekrarlanan İfadeler.....	200
2.3. Redd-i Matla.....	200
2.4. Atasözleri ve Deyimler.....	202
2.4.1. Atasözleri	202
2.4.2. Deyimler	203
3. Dîvânçe'nin Nüsha Özellikleri	206
4. Çevriyazı ve İncelemeye İlişkin Hususlar	206
5. Transkripsiyon İşaretleri.....	209

III. BÖLÜM

DÎVÂNÇE

Metin	213
--------------------	-----

IV. BÖLÜM

MÜNŞEÂT-I TÜRKİYYE'NİN İNCELENMESİ

1. Muhteva	317
2. Dil ve Üslup	329
3. Münşeât-ı Türkiyye'nin Nüsha Özellikleri.....	330

MÜNŞEÂT-I TÜRKİYYE

Metin	333
Lügatçe	362
KAYNAKLAR	389
DİZİN	403

Kısaltmalar

age.	: adı geçen eser
AYK	: Atatürk Yüksek Kurumu
bk.	: bakınız
b.y.	: basım yeri yok
C.	: cilt
cm.	: santimetre
der.	: derleyen
ed.	: editör(ler)
H.	: Hicrî
H.z.	: Hazreti
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İSAR	: İslâm Tarih, Sanat ve Kültürünü Araştırma Vakfı
kt.	: kıt'a
m.	: müfred
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MÖ	: milattan önce
nr.	: numara
nşr.	: neşreden
ö.	: ölüm tarihi
s. nşr.	: sadeleştirerek neşreden
s.	: sayfa numarası
S.	: sayı
Ş.	: şiir numarası
şrk.	: şarkı
T.	: tarih nazım şekli
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
ter.	: tercüme eden
t.y.	: tarih yok
vd.	: ve devamı
v.dğr.	: ve diğerleri
yy.	: yüzyıl

Ön Söz

XIX. yüzyıl, Türk siyasî ve kültür tarihinde zihniyet değişiminin yaşandığı ve bu değişimin her alanda görünür olmaya başladığı bir dönemdir. Türk edebiyatı da devrin ruhuna sinen bu “yenileşme” hareketinden payını almış gerek biçim gerek muhtevada geleneksel çizgiden ayrılışlar başlamıştır. Geleneksel sanat anlayışını devam ettirenler, gelenekten aldığı formları yeni medeniyet dairesinin getirdiği muhteva ile harmanlayanlar ve geleneksel sanat tarzından bütünüyle uzaklaşmayı tercih edenler olmak üzere üç genel tutumun belirlendiği bu yüzyılda, Vak’ anüvis Ahmed Lutfi büyük oranda geleneksel sanat tarzını devam ettiren şahsiyetler arasında yer almaktadır.

O, bir taraftan devletin resmi tarihçisi ve Osmanlı vak’ anüvisleri arasında bu görevde en çok kalan kişi olması dolayısıyla tarihe not düşerken öte taraftan geleneksel formda yazmış olduğu manzumelerle klasik şiir geleneğinin sanat anlayışını devam ettirmiştir. Özellikle düşürmüş olduğu tarih manzumeleriyle Sultan II. Abdülhamid devrinin yakın görgü tanıklarındandır.

Bu çalışma Ahmed Lutfi’nin ağırlıklı olarak tarih manzumeleri ile gazellerden oluşan Dîvânçe’si ile Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne’de Türkçe muallimliği yaptığı sırada “talim ve tahrir ettirdiği” usûl-i kitâbet ve inşâya dair Münşeât-ı Türkiyye isimli eserini konu almaktadır.

Dört bölümden oluşan eserin ilk bölümünde Vak'anüvîs Ahmed Lutfî'nin hayatı, şahsiyeti ve eserleri hakkında bilgi verilmiş; kaynaklarda birbirini aynen tekrarlayan, bazı hata ve eksiklikler içeren hususlar açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Ona ait olduğu tespit edilen fakat kaynaklarda ismi zikredilmeyen eserler bu çalışmaya dahil edilerek bilgi verilmiştir.

İkinci bölüm, Ahmed Lutfî Dîvânçesi'ndeki şiirlerin şekil ve muhteva ile dil ve üslup açısından incelenmesini içermektedir. Dîvânçe'deki şiirler gözden geçirildiğinde Ahmed Lutfî'de iki cephenin ağır bastığı görülmektedir. Bunlardan ilki devletin resmi tarihçisi olması dolayısıyla vak'anüvîs cephesi, diğeri ise Mevlevîlik müntesibi bir şair olması dolayısıyla şiirlerinde yoğun olarak işlediği dinî-tasavvufî cephedir. Bu nedenle "İnceleme" bahsinde de ağırlıklı olarak bu iki cephe üzerinde durulmuştur. İnceleme yapılırken önceden tayin edilen belirli bir kavram yahut kelimenin geçtiği beyitleri alt alta sıralamak yerine metinden hareketle, belirlenen kavramlar hakkında mümkün ve gerekli olduğu kadarıyla açıklama yapılmaya ve mesele anlaşılabilirliği kadarıyla anlatılmaya gayret edilmiştir. Dolayısıyla inceleme bahsinde belirli bir şablondan hareket edilmeyip metnin kendisi belirleyici olmuştur.

Üçüncü bölümde Dîvânçe'nin transkripsiyonlu metni yer almaktadır.

Dördüncü bölüm Ahmed Lutfî'ye dair bilgi veren kaynakların bahsetmediği Münşeât-ı Türkiyye adlı eser hakkındadır. Bu bölümde evvela Münşeât-ı Türkiyye adlı eser muhteva, dil ve üslup açısından değerlendirilmeye çalışılmış sonrasında ise Münşeât metninin çevri-yazısına yer verilmiştir. Münşeât metninin sonunda ise Ahmed Lutfî tarafından hazırlanmış 8 sayfalık bir Lügatçe bölümü yer almaktadır.

Özellikle tarih manzumelerinde çokça şahıs ve yer ismi zikredildiğinden dizin eklemenin yararlı olacağı düşünülmüş; bu maksatla en sona bir Dizin bölümü eklenmiştir.

Zevkli fakat yorucu bir çalışmanın semeresi olan bu eserin yayına hazırlanma sürecinde emeği geçen birkaç isme teşekkürü borç bilirim. Münşeât metninde geçen ve okunuşunda tereddüt ettiğim bazı kelimelere ilişkin önerileri ve kıymetli değerlendirmeleri için Prof. Dr. Süleyman Çaldak'a minnet borçluyum. Dostluğu her kıymetin ötesinde olan Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen'in her zaman olduğu gibi bu çalışmada da pek çok meselenin açıklığa kavuşmasında katkısı büyüktür. Değerli vaktini ayırarak hem Dîvânçe hem de Münşeât metnini titizlikle gözden geçirme nezaketini gösterdiği ve Arapça şiirlerin tercümesindeki desteği için minnettarım. Dîvânçe'de geçen bazı Farsça beyitlere katkısı ve teklifsiz dostluğu için Nurullah Deveci'ye teşekkür ederim.

Sevgili aileme de hususi bir teşekkür borçluyum. Çalışmalarım esnasında masama bırakılan notlardan yeterince zaman ayıramadığımı anladığım sevgili eşime ve kızıma anlayış ve sabırları için teşekkür ederim. Ayrıca bütün fedakârlık ve müşfikliği ile bu süreçte yanımızda bulunan sevgili validemin emekleri ödenemez, emeği ve desteği için şükranlarımı sunuyorum. Kitabın baskı aşamasında yönlendirmeleri ve hassasiyeti için İrfan Güngörür Bey şahsında DBY Yayınları'na ayrıca teşekkür ederim.

Eser yayına hazırlanırken her bir bahsin akademik titizlikle ele alınmasına gayret edilmiştir. Bununla birlikte gözden kaçan hususların olması mümkündür. Eksik ve hatalardan ötürü okuyucuların anlayışına sığmır, söz konusu eksikliklerin tashihine vesile olacak her türlü katkıyı minnetle karşılayacağımı belirtmek isterim.

Abdullah İPEK
İstanbul, Nisan 2021

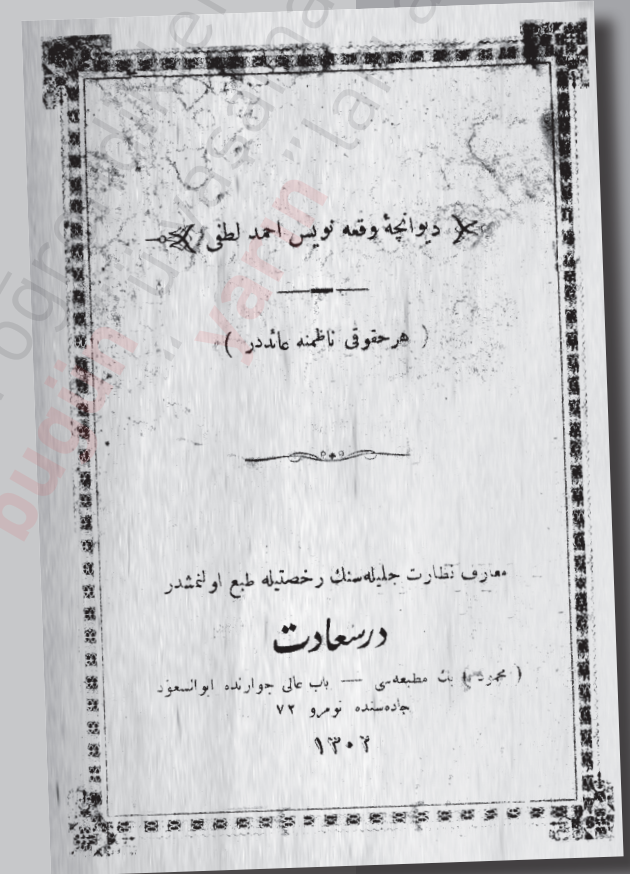
Dîvânçe

- 15) İnceleme kısmında ele alınan dinî, tarihî, efsanevî ve mitolojik kavramlar, kişi yahut kişilikler ile istilâhlar izaha çalışılırken söz konusu kavram geçtiği beyitte koyu renkle gösterilmiş, dolaylı olduğu düşünülen kavramlar ise italik dizilmiştir.
- 16) Dîvânçe’de yer alan Arapça ve Farsça şiirlerin Türkçe tercümesi dipnotta italik olarak gösterilmiştir.

5. Transkripsiyon İşaretleri

Dîvânçe ve Münşeât-ı Türkiyye metninin çevriyazısında tercih edilen transkripsiyon işaretleri ile vokal ve konsonantların gösterilişi şu şekildedir:

ء	a	ش	ş
أ	e	ص	ş
آ	ā	ض	z, d
ب	b	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	c
ث	s	غ	ğ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	h	ك	k, g, ñ
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v, o, ō, u, ū
ز	z	ه	h, e, a
ژ	j	ی	y, i, î, ā
س	s		



Metin

DİVÂNÇE-İ VAĞ' ANÜVİS LUTFİ

El-Manzûmâtü'n-Nazîde fi'l-Evşâfi'l-Ĥamîde

İsmiyle tevsîm olunan işbu mecelle-i ĥaķîrâneme besmele ve ĥamdele ve şalvele maķâmında zîver-i şîrâze-i kitâb iftitâĥ u inşâd olan münâcât-ı cenâb-ı Rabb-i Ĥudâ ve nu'ût-ı şerîfe-i ĥazret-i ĥayrû'l-verâ ile tertîb ü tanzîm ebvâb-ı tefe'ül ve füzûnî-i eyyâm-ı 'ömr ü şevket-i cenâb-ı pâdşâhî icâbetgâĥ-ı ķâđi'l-ĥâcâtdan tazarru' ve tevessül ķılındı.

1

Münâcât Be-dergâĥ-ı Ķâđi'l-Ĥâcât

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Şıĥşmaz keffe-i mîzân-ı ĥaşre şıķlet-i cürmüm
Anuñçün 'afvîña cür'et daĥi başķa ķabâĥatdür
2. Mübeşşer olmasam yâ Rab senüñ va' d-i celîlünden
Baña bu 'âlem ol demde ķıyâmetden ķıyâmetdür

[3]

Nu'üt-ı Şerife

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

1. Şeh-i iklîm o Hayy-ı pādşāh-ı hıttā-i levlāk¹
‘Adālet-baḥş-ı mülk-i māsivā sultān-ı erselnāk²
2. İmām-ı enbiyā refref-süvār-ı leyle-i isrā³
Münevver-sāz-ı sidre şeb-çerāğ-ı meclis-i eflāk
3. Sen ol maḥrem-serây-ı bezm-i mi' rāc-ı Hudāsın kim
Tecelliyātuña Cibrıldür pervāne-i çālāk
4. Hudānuñ nūrısın senden tecellī eyledi Mevlā
Saña ḥaḳ dınmede bi'llāh yoḳdur zerrece işrāk
5. Seni birlikde mümtāz eylemiş kendü gibi Allāh
Bu sırruñ keşfine ‘ārifler olmışdur giribān-çāk
6. Cihān bir yana ben bir yana pervā eylemem Luṭfī
Muvahhidlikde şābitdür derūnum hem ‘aḳīdem pāk

Diger

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

1. Cemālūñ āyet-i nūr-ı Hudādur yā Resūla'llāh
Vücūduñ ‘āleme ‘ayn-ı ‘aḫādur yā Resūla'llāh

¹ **Levlāk:** Kudsî hadis olduğu ileri sürülen “*Sen olmasaydın kâinâtı yaratmazdım.*” anlamındaki ibarenin ilk kelimesi.

² **Erselnāk** (أرسلناك): Arapça “göndermek” manasındaki bu kelime Kur’ân’dan iktibas olup *Bakara* 2/119, *Nisâ* 4/79-80, *Ra’d* 13/30, *Şûra* 42/48 ve *Fetih* 48/8 âyetleri olmak üzere pek çok âyette geçmektedir. bk. Mahmut Çanga, *Kur’an-ı Kerim Lü-gati (İlâvelerle Mu’cemü’l-Müfehres)*, Timaş Yayınları, İstanbul 2005, s. 211.

³ **Esrâ yahut İsrâ** (أسرى): “gece yürüyüşüne çıkmak yahut geceleyin yürümek” manasındaki bu kelime de Kur’ân’dan iktibastır. (*İsrâ* 17/1)

Münşeât-ı Türkiye

(Metin)



Metin

Kâffe-i teb' ası hakkında kütübhâne-i ihsân ve 'adâleti meftûh olan pâdşâh-ı ma'ârif-penâh Ğazî Sultân 'Abdü'l-mecîd Hân efendimiz hazretlerinin sâye-i ihsân-vâye-i mülükânelerinde her Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhânedede taşşilde bulunan şâgirdâna çâker-i kadîm-i cenâb-ı pâdşâhî **Ahmed Luţfî**nün kaleme alup ta'lim ve tahtîr itdürdigi **Münşe'ât-ı Türkiyye** derslerinin birazı geçen sene esnâ-yı ta'tilde cem'le tab' olndığı mişillü sene-i mezkûre şevvâlınden işbu yetmiş beş senesi şa'bân-ı şerîfine kadar kezâlik haftada iki gün ta'lim kılınan dersler dahi işbu mecelleye dere ve tahtîr kılınmışdır.

Mezkûr derslerde mestûr olup Türkce maķâmında kullanılagelen lügât-i meşhûreden mâ'ada lügât-i 'Arabiyye ve Fârisiyyenün me'ânî-i müsta'melesî müstaķillen cedvele alınarak işbu kitâba da zeyl olınmışdır.

Birinci Ders

Bügünkü yevm-i mes'ûdemize çok şükür ve ĥamd eylerüz ki Cenâb-ı Rabb-i müte'âl Te'âlâ şânühü 'ani's-şebîh ve'l-zevâl hazretlerinin luţf u 'inâyet-i Rabbâniyyesi ve velî-nî' met-i bî-minnetimiz ve rûh-ı cism-i âsâyiş ü râhatımız pâdşâhımız efendimiz hazretlerinin sâye-i merĥamet-vâye-i mülükâneleri âşâr-ı merĥamet-dişârî ile bu sene-i mübârekede dahi derslerimize bed' ü mübâşeret müyesser-kerde-i [3] Cenâb-ı Rabb-i 'izzet olmışdır.

İkinci Ders

Geçen sene okunan bazı derslerde muharrer olduğu üzere 'ilm ü ma'arifün keyfiyyet-i şeref ü meziyyeti delil ü bürhândan müstağni ol-masıyla bilen ile bilmeyen ya'nî 'âlim ile câhil kalan âdem beyninde olan fark zemîn ile âsmân kadar vardır. İşte şu farkı temyîze mâlik olan kimesne kendüsini hażîz-i nâdânî vü cehâletden evc-i 'ulyâ-yı ma'ârifeye çıkarmağa sebep olan şeyleri taḥşîl eylemek lâzımdır.

Üçüncü Ders

Ma'lûm olduğu vechile nev'-i benî âdem her bir 'ulûm u ma'ârifî kesb ü taḥşîl itmeğe muḳtedir olduğu mişüllü aḥlâk-ı zemîmeden olan şeyleri daḥi icrâya kâbil olduğundan kişi okuyup yazması ve taḥşîl-i fûnûn u ma'lûmât ile deḳâyık-ı mesâ'il-i mebhûseye muḩḩali' olması semeresiyle eyü ve kötüyi fark iderek ve ḥüsn ile kübh arasında bul- nan tefâvüt-i celîyi teyakḩun eyleyerek her ḥâl ü kârda aḥlâk-ı ḥüsn ile muttasıf olup fenâ ḥüyları izhâr itmemeğe sa'y eylemelidir.

Dördüncü Ders

Her şey'ün a'lâsına meyl ü ḥ'âhiş insânun mecbûr-ı tabî'isi olduğundan kişi kıyâs-ı nefis iderek ya'nî kendüsi ḥalkdan ne vechile mu'âmelât-ı ḥüsn beklerse ḥalk daḥi ol âdemden güzel ef'âl ü aḳvâl şudûrına memnûn olurlar ve bu memdûḩ-ı enâm olan güzel ḥüylaruñ ve şanâyî'-i maḩbûle ve ma'ârif-i meşhûrenüñ meydâna getirül- mesi ne esbâba menûḩ u mütevaḩḩıf ise anı öğrenmedikce ve erbâb-ı ma'lûmât u hünere ri'âyet ü ḥürmet itmedükce insân insân olamaz.

Beşinci Ders

[4] Beyândan âzâde olduğu vechile insân vaḩtini 'azîz ḩutup beyhûde yere zâyi' ü telef itmemek lâzımdır ki vaḩit didikleri şey yeñiden 'avdet idüp ele girmez. Zîrâ zamân seri'ü'z-zevâl olup

Kaynaklar

- A.E. Affifi, *Muhyiddin İbnu'l-Arabî'nin Tasavvuf Felsefesi*, (ter. Mehmet Dağ), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1975.
- Abdulkerim Kuşeyrî, *Kuşeyrî Risâlesi*, (haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul 2003.
- Abdulltalip İpek, "Tahsin Ömer'in Darb-ı Mesellerimiz Hakkında Tahlili Tedkikat Adlı Atasözleri Seçkisi", *Turkish Studies*, Volume 7/3, Summer 2012, s. 1527-1539.
- Abdurrahman Altuntaş, "Kur'an'da Usr ve Yüsr Kavramları", *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, S. 45, İlkbahar III, 2016, s. 79-94.
- Abdü'l-Vehhâb eş-Şa'rânî, *Ahlâk-ı Nebî: Peygamberimiz (sav.)'in Her Müs-lüman İçin Örnek Teşkil Eden Üstün Ahlâkı*, (ter. Ahmet Mahmut Ünlü), Cübbeli Ahmet Hoca Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2018.
- Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2017.
- Abdülkuddüs Bingöl, "İstidlâl" (1. Bölüm), *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 23, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 323.
- Agâh Sırrı Levend, *Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn Hikâyesi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1959.

- Agâh Sırrı Levend, *Divan Edebiyatı (Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar)*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1984.
- Ahmed Cevdet Paşa, *Kıyas-ı Enbiya ve Tevârih-i Hulefâ (Peygamberler ve Halifeler Tarihi)*, C. I-II, (s. nşr. Metin Muhsin Bozkurt), Çile Yayınları, İstanbul 1981.
- Ahmed İhsan, “Resimlerimiz (Ziyâ-ı Mü’essif)”, *Servet-i Fünûn*, S. 448, 1899, s. 87-88.
- Ahmed Lûtfî Efendi, *Vak’anüvis Ahmed Lûtfî Efendi Tarihi*, 1-8, (eski yazıdan aktaran: Ahmet Hezarfen), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999.
- Ahmed Lûtfî Efendi, *Vak’a-nüvis Ahmed Lûtfî Efendi Tarihi*, C. X.-XV, (haz. M. Münir Aktepe), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988-1993.
- Ahmed Lutfi, *Lügat-ı Kâmûs*, Cild-i Evvel ve Cild-i Sâni, Matbaa-i Âmire, 1286.
- Ahmed Lutfi, *Târîh-i Lutfî*, C. 8, (nşr. Abdurrahman Şeref), Sabah Matbaası, İstanbul 1328.
- Ahmet Cevdet Paşa, *Belâgat-ı Osmâniyye*, (haz. Turgut Karabey-Mehmet Atalay), Akçağ Yayınları, Ankara 2000.
- Ahmet Dönmez, “Bir Son Dönem Osmanlı Diplomatinin Yükselişi ve Düşüşü: Salih Münir Paşa”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 38, S. 65, Ankara 2019, s. 169-195.
- Ahmet Eflâkî, *Âriflerin Menkabeleri I-II*, (ter. Tahsin Yazıcı), Hürriyet Yayınları, İstanbul 1973.
- Ahmet Evis, “Münif Paşa”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/munif-pasa> (erişim tar.: 23.12.2020).
- Ahmet Köç, “Mevleviler ve Devlet: Ankara Mevlevîhanesi Örneği (Ekonomik Statü, Vakıflar ve Yönetim)”, *Belleten*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2012, C. 76, S. 276, s. 527-552.
- Ahmet Mermer-Ahmet Selahattin Hidayetoğlu-Mustafa Erdoğan-Neslihan Koç Keskin, *Osmanlı Şiirinde Mevlânâ Övgüleri ve Mevlevîlik Unsurları*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2009.
- Ahmet Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, (haz. Cemal Kurnaz), Akçağ Yayınları, Ankara 2000.
- Alberto Fabio Ambrosio, *Dervişler (Tarihi, Antropolojisi, Mistik Yönü)*, (ter. Buğra Poyraz), Kabcacı Yayınları, İstanbul 2012.

- Ali Akyıldız, “Karaköy (Galata) Köprüsü’nü Kim Yaptırdı?”, *Osmanlı İstanbulu*, (20-22 Mayıs 2016) IV. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu Bildirileri, (ed. Feridun M. Emecen, Ali Akyıldız, Emrah Safa Gürkan), İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul 2016, s. 887-906.
- Ali Budak, *Münif Paşa (Batılılaşma Sürecinde Çok Yönlü Bir Osmanlı Aydını)*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2012.
- Ali Fuat Bilkan, *Nabi Divanı 1-2*, Akçağ Yayınları, Ankara 2011.
- Ali İbn Muhammed es-Seyyid eş-Şerîf Cürcânî, *Kitâbu’l-Ta’rîfât (Arapça-Türkçe Terimler Sözlüğü)*, (ter. ve şerh. Arif Erkan), Bahar Yayınları, İstanbul 1997.
- Ali Osman Tatlısu, *Esmâü’l-Hüsnâ Şerhi*, Başak Yayınları, İstanbul 1949.
- Ali Yıldırım, “Zıtlık Kavramı ve Divan Şiirinde Zerre-Güneş Sembolizmi”, *Bilig*, S. 25, Bahar 2003, s. 125-138.
- Alparslan Yasa, “Türkçeye Robinson Tercümelere”, *Kebikeç Dergisi*, S. 33, Kebikeç Yayınları, Ankara 2012, s. 381.
- Annemarie Schimmel, *İslamın Mistik Boyutları*, (ter. Ergun Kocabıyık), Kabcacı Yayınevi, İstanbul 2004.
- Arzu Yıldırım, *Üsküdarlı Hakkı Bey Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi 2006.
- Asaf Halet Çelebi, *Mevlânâ ve Mevlevîlik*, Nurgök Matbaası, İstanbul 1957.
- Atabey Kılıç, “Klasik Türk Edebiyatında Tarz-ı Nesir Üç müdür?”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, (Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadir-oglu Özel Sayısı), Yıl 2, S. 3, 2016, s. 51-79.
- Ayşe Osmanoğlu, *Babam Sultan Abdülhamid (Hâtıralarım)*, Selçuk Yayınları, Ankara 1986.
- Ayşegül Celepoğlu, “Ahmed Lutfi Efendi”, *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, C. 1, AYK Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2002.
- Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, C. I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2010.
- Beşir Ayvazoğlu, *Neyin Sırrı Hâlâ Hasret*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2002.
- Betül Gürer, “Övgü ve Yergi Bağlamında Süfîlerin Nazarında Hallâc-ı Mansûr”, *ILTED*, Erzurum 2017, S. 47, s. 171-197.

- Bilal Kemikli, “Türk Tasavvuf Edebiyatında Risale-i Devran ve Semâ’ Türü ve Gaybî’nin Konuya İlişkin Görüşleri”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 1997, C. XXXVII, S. 1, s. 443-460.
- Bursalı Mehmed Tâhîr Bey, *Osmanlı Müellifleri*, C. 1-2-3, (haz. A. Fikri Yavuz-İsmail Özen), Meral Yayınevi, İstanbul 1972-1975.
- Bursalı Mehmed Veliyyüddin, *Menâkıb-ı Eşrefzâde*, (haz. Mustafa Güneş), Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006.
- Celal Beydili, *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*, (ter. Eren Ercan), Yurt Kitap Yayın, Ankara 2004.
- Cem Dilçin, “Divan Şiirinde Gazel”, *Türk Dili Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı II, (Divan Şiiri)*, S. 415-417, TDK Yayınları, Ankara 1986, s. 78-247.
- Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara 2016.
- Cengiz Fedakâr, “Kafkasya’da Osmanlı Tahkîmatı: Sohum Kalesi (1723-1729)”, *Vakanivis Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 2, Kafkasya Özel Sayısı, Sakarya 2017, s. 163-194.
- Cevdet Paşa, *Tezâkir (1-12)*, (haz. Cavid Baysun), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1953.
- Cumhure Üçer, “Türk-İslam-Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Takvimleri”, *Cogito (Takvim: Zamanın Haritası)*, S. 22, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000, s. 117-132.
- Daniel Defoe, *Hikâye-i Robenson*, (ter. Ahmed Lutfi), İstanbul 1294.
- Dâvûd el-Kayserî, *Tasavvuf İlmîne Giriş*, (ter. Muhammed Bedirhan), Nefes Yayınları, İstanbul 2013.
- Dilaver Gürer, *Düşünce ve Kültürde Tasavvuf*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2007.
- Dîvân-ı Süleymân Şâdî*, (tâbi’ ve nâşiri: Erzurumlu Ahmed Râmiz), Şirket-i Sahhâfiye-i Osmâniye Matbaası, Dersaadet 1325.
- Ebül’ulâ Mardin, *Huzur Dersleri*, C. II-III, İstanbul Akgün Matbaası, İstanbul 1966.
- Emine Keskiner, “Zernûci’nin Tûsî’ye Eğitim Açısından Etkisi Üzerine Bir İnceleme (Talîmü’l-müteallim fi tarîki’t-teallüm-Âdâbu’l-müteallimîn Örneği)”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı 48, Haziran 2015, s. 95-116.
- Emine Kıray, *Osmanlı’da Ekonomik Yapı ve Dış Borçlar*, İletişim Yayınları, İstanbul 1995.

- Enver Behnan Şapolyo, *Gazi Osman Paşa ve Plevne Müdafası*, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1959.
- Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi (Islahat Fermanı Devri 1861-1876)*, C. VII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2003.
- Erdoğan Keleş, “İmar Meclislerinin Raporlarında Eğitim (1845-1847)”, *TAD*, C. 37/S. 63, 2018, s. 281-308.
- Ersin Özarslan, “Harf İnkılabından Önce Neşredilmiş Türkçe İnşa, Kitabet ve Münşeât Kitapları”, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 34, Erzurum 2007, s. 63-78.
- Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, İstanbul 2005.
- Fahrettin Kızıoğlu, *Osmanlılar’ın Kafkas Elleri’ni Fethi (1451-1590)*, Sevinç Matbaası, Ankara 1976, s. 6.
- Fatîm Davud, *Hâtîmetü’l-Eş’âr (Fatîm Tezkiresi)*, (haz. Ömer Çiftçi), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017.
- Fatîm, *Dîvân*, İstanbul 1288.
- Fatmagül Demirel, “Osmanlı Padişahlarının Doğum Günü Kutlamalarına Bir Örnek”, *İlmî Araştırmalar*, S. 11, İstanbul 2001, s. 67-74.
- Ferhat Koca, “İstidlâl” (2. Bölüm), *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 23, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 323-325.
- Ferîdüddîn Attâr, *Mantık Al-Tayr*, (ter. Abdülbâki Gölpinarlı), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2016.
- Ferîdüddîn Attâr, *Pendnâme (Öğüt Kitabı)*, (ter. M. Nuri Gençosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1993.
- Ferîdüddîn Attâr, *Tezkiretü’l-Evliya*, (haz. Süleyman Uludağ), İlim ve Kültür Yayınları, Bursa 1984.
- Feryal Saygılıgil Gündüz, *Osmanlı Devleti’nde İstanbul’da Kadınlara Hizmet İçin Açılan Hastane ve Klinikler*, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1999.
- Franz Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, (ter. Coşkun Üçok), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992.
- Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1976.

- Fuzulî, *Leylâ ve Mecnun (Metin, Düzyazıya Çeviri, Notlar ve Açıklamalar)*, (haz. Muhammet Nur Doğan), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000.
- H. Dilek Batıslam, “Divan Şiirinin Mitolojik Kuşları: Hümâ, Anka ve Simurg”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Yıl 4, S. 7, İstanbul 2002, s. 185-208.
- Hakan T. Karateke, *Padişahım Çok Yaşa! (Osmanlı Devleti'nin Son Yüzylında Merasimler)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2017.
- Halil Altuntaş-Muzaffer Şahin, *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011.
- Halil İbrahim Haksever, “Münşeat Mecmuaları ve Edebiyat Tarihimiz İçin Önemi”, *İlmi Araştırmalar*, S. 10, İstanbul 2000, s. 65-76.
- Halil İbrahim Yakar, “Hâfiz, Hasırcı-zâde Hâfiz Mehmed Ağa”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-hasircizade-hafiz-mehmed> (erişim tar.: 23.12.2020)
- Halil İncalık, *Şâir ve Patron (Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerinde Sosyolojik Bir İnceleme)*, Doğu-Batı Yayınları, Ankara 2003.
- Halil İncalık-Mehmet Seyitdanlıoğlu, *Tanzimat (Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2015.
- Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2011.
- Hasan Gültekin, *Türk Edebiyatında İnşâ*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2015.
- Hasan Kavruk, *Niyazi-i Mısri Hayatı-Sanatı-Eserleri ve Türkçe Şiirleri*, Malatya Belediyesi Kültür Yayınları, Malatya 2004.
- Hasan Nazif el-Mevlevî, *Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi*, (haz. Gülbeyaz Karakuş), Revak Kitabevi, İstanbul 2013.
- Hayri Kaplan, “Şa'rânî”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2010, s. 347.
- Hulûsî Kılıç, “el-Kâmüsü'l-Muhîr”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2001, s. 287.
- Hücvirî, *Hakikat Bilgisi (Keşfu'l-Mahcûb)*, (haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul 2018.
- Hüseyin Remzi, *Lügat-i Remzi*, C. 1, İstanbul 1305.

- Hüseyin Yorulmaz, *Divân Edebiyatında Nâbî Ekolü -Eski Şiirde Hikemiyât-*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1996.
- İ. Hakkı Uzunçarşılı, “Abdülhamid Ferid Paşa'nın Ruznâmesinden”, *Belleten*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. XXVII, S. 106, Nisan 1963, s. 257-287.
- İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Midhat Paşa ve Yıldız Mahkemesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1967.
- İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi (XVIII. Yüzyıl)*, C. IV², Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983.
- İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri (İ-N Harfleri)*, C. II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969.
- İlhami Yurdakul, “Vakanüvis Ahmed Lütfî'nin İstanbul ve Bilâd-ı Selâse Müslüman Mezarlıklarına Dair Bir Layihası: Makâbîr-i Müslîmine Dâir Hâtra-i Kâsıra”, *Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu X Tebliğleri*, Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2006, s. 362-367.
- İmam Burhaneddin ez-Zernûcî, *Talim 'ül-Müteallim (İslâm'da Eğitim-Öğretim Metodu)*, (ter. ve şerh Yunus Vehbi Yavuz), Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2018.
- İmam Gazâlî, *Tevhîd ve Ledün Risâleleri*, (ter. Serkan Özburun-Yusuf Özkan Özburun), Furkan Yayınları, İstanbul 1995.
- İmam-ı Gazalî, *Esmâü'l-Hüsna*, (ter. M. Ferşat), Ferşat Yayınları, b.y. 2015.
- İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999.
- İsmail Doğan, “Münif Mehmed Paşa”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s. 9-12.
- İsmail Nâmi Erbilek, “Son İki Osmanlı Vak'anüvisi”, *Yeni Türk Mecmuası*, C. VII, S. 79, İstanbul 1939, s. 268-270.
- İsmail Parlatur, *Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara 2017.
- İsmail Parlatur, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II*, Yargı Yayınevi, Ankara 2008.
- İsmail Ünver, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, C. 11, S. 1, 1993, s. 51-89.

- İsmail Yakıt, *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2017.
- İzzeddin Kâşânî, *Tasavvufun Ana Esasları*, (ter. Hakkı Uygur), Kurtuba Kitap, İstanbul 2010.
- Kelâbâzî, *Doğuş Devrinde Tasavvuf (Ta'arruf)*, (haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul 1992.
- Kemal Yavuz, "Türk Şiirinde Nazire", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 10, İstanbul 2013, s. 359-424.
- Kenan Erdoğan, *Niyâzî-i Mısri Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2019.
- Kerim Kara, "Mehmed Nasûhî", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003, s. 500-502.
- M. A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi (Biçim-Ölçü-Kafiye)*, 3F Yayınevi, İstanbul 2007.
- M. Ali Tanyeri, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1999.
- M. Cavid Baysun, "Muhtar Paşa", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 8, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979, s. 516-532.
- M. Fahrettin Kırzioğlu, *100. Yıldönümü Dolayısıyla 1855 Kars Zaferi*, İşıl Matbaası, İstanbul 1955, s. 58.
- M. Fatih Köksal, *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*, Akçağ Yayınları, Ankara 2006.
- M. Louis Massignon, *Hallac-ı Mansur (Anadolu Aleviliği'nin Felsefi Kökleri)*, (der. Niyazi Öktem), Ant Yayınları, İstanbul 1994.
- M. Louis Massignon, *İslâm'ın Mistik Şehidi Hallâc-ı Mansûr'un Çilesi*, C. I, (ter. İsmet Birkan), Ardıç Yayınları, Ankara 2006.
- M. Münir Aktepe, "Ahmed Lütfi Efendi", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1989, s. 97-98.
- M. Münir Aktepe, "Vak'a-nüvis Ahmed Lütfi Efendi ve Târihi Hakkında Bazı Bilgiler", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, S. 10-11, İstanbul 1981, s. 121-152.
- M. Münir Aktepe, *Vak'a-nüvis Ahmed Lütfi Efendi Tarihi*, C. IX, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1984.

- M. Sait Kavşut, "Kur'ân'da İnsanın Yaratılış Aşamaları (Te'vilat Ekseninde Bir Değerlendirme)", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, S. VII, Nisan 2012, s. 289-301.
- M. A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002.
- Mahmud Celâleddin Paşa, *Mir'ât-ı Hakikat (Târihi Hakikatların Aynası)*, C. I-II-III, (haz. İsmet Miroğlu), Berekât Yayınevi, İstanbul 1983.
- Mahmud Erol Kılıç, *Tasavvufa Giriş*, Sufi Kitap, İstanbul 2017.
- Mahmut Çanga, *Kur'an-ı Kerim Lügati (İlâvelerle Mu'cemü'l-Müfrehes)*, Timaş Yayınları, İstanbul 2005.
- Mahmut Gündüz, "İlk Kur'an-ı Kerim Basmaları", *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, C. 22, S. 1-2, 1973, s. 34-40.
- Mehmed b. Ali Çelebi el-Malatî Niyâzî-i Mısri, *Dîvân*, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-Kaynaklar, Yazma Eserler Bölümü, Bel_Yz_K_0527.
- Mehmed b. Ali Çelebi el-Malatî Niyâzî-i Mısri, *Dîvân*, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-Kaynaklar, Yazma Eserler Bölümü, Bel_Yz_K_0502.
- Mehmed b. Ali Çelebi el-Malatî Niyâzî-i Mısri, *Dîvân*, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-Kaynaklar, Yazma Eserler Bölümü, OE_Yz_1018.
- Mehmed Cemâleddin, *Osmanlı Tarih ve Müverrihleri (Âyine-i Zurefâ)*, (haz. Mehmet Arslan), Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.
- Mehmed Hâlid, "Edebiyat Tarihi (Eşrefoğlu)", *Dergâh Mecmuası*, 15 Nisan 337, S. 1, s. 9-10.
- Mehmed Niyâzî-i Mısri, *Divan*, Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5144, İstinsah tarihi 1817.
- Mehmed Salâhî Bey, *Kâmûs-ı Osmânî*, C. 2, İstanbul 1313.
- Mehmed Süreyyâ, *Sicill-i Osmanî*, C. 4, (haz. Nuri Akbayar/eski yazıdan aktaran: Seyit Ali Kahraman), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.
- Mehmet Akkaya, "Dîvân Şâirlerinin Gazellerinde Harf Tercihleri ve Redif Hususu", *İlmi Araştırmalar*, S. 3, İstanbul 1996, s. 19-24.
- Mehmet Faruk Bayraktar, "Zernûci", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 44, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2013, s. 294-295.
- Mehmet Halit Bayrı, "Son Osmanlı Tarihçileri: 2, Vakânüvis Lütfi Efendi", *Tarih Dünyası*, İstanbul 1952/4, S. 33, s. 1317-1320.

- Mehmet Önder, “Mevlevî Giyimleri”, *Türk Etnoğrafya Dergisi*, Maarif Basımevi, Ankara 1956, S. 1, s. 77-82.
- Mehmet Seyitdanlıoğlu “Tanzimat Dönemi İmar Meclisleri”, *OTAM*, S. 3, Ocak 1992, s. 323-332.
- Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.
- Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü 2*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983.
- Menemenlizâde Mehmet Tâhir, *Osmanlı Edebiyatı (Belâgat)*, (haz. M. Fatih Köksal-Vedat Ali Tok), Kurgan Edebiyat, Ankara 2013.
- Merve Çakır, “Osmanlı Hânedanında Doğum: Velâdet-i Hümayûn”, *Topkapı Sarayı Harem-i Hümayûnu*, Korpus Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 64-67.
- Mine Mengi, “Çağının İnsanı Olarak Nâbi”, *Divan Şiiri Yazıları*, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.
- Mineke Schipper, *Âdem ile Havva Her Yerde (Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet'te İlk İnsan)*, (ter. Arlet İncidüzen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2015.
- Muharrem Mercanlıgil, *Ebcet Hesabı*, Doğu Matbaası, Ankara 1960.
- Muhittin Eliaçık, “Osmanlı Arşiv Belgelerinde Kalıplaşmış Zarf, Sıfat, Edat vd. İfadeler”, *Turkish Studies*, Volume 7/3, Summer 2012, s. 1123-1158.
- Muhsin Kalkışım, *Şeyh Gâlib Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1994.
- Mustafa Demirci, “Himmet”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 18, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s. 56-57.
- Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rûmî Hayatı Eserleri ve Dîvânı*, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006.
- Mustafa İsmet Uzun, “Lugaz”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003, s. 222-223.
- Mütercim Âsım Efendi, *El-Okyânüsü'l-Basît Fi Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît (Kâmûsi'l-Muhît Tercümesi)*, (haz. Mustafa Koç-Eyyüp Tanrıverdi), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, C. 1-6, İstanbul 2013.
- Necat Birinci, *Edebiyat Üzerine İncelemeler*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2000.
- Necdet Okumuş, *Külâh-ı Mevlevî*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul 2013.

- Necip Fazıl Duru, “Şâir Muhayyilesinde Mevlevî Kisvesi”, *Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi (Mevlânâ Özel Sayısı)*, 2007/3, s. 119-140.
- Nedret Kuran Burçoğlu, “Matbaacı Osman Bey”, *Tarih ve Toplum Dergisi*, S. 209, İstanbul 2001, s. 312-320.
- Osman Nuri Küçük, *Fihî Mâ Fih Ekseninde Mevlânâ'nın Tasavvufî Görüşleri*, Rûmî Yayınları, Konya 2006.
- Osman Nûrî, *Abdülhamîd-i Sâni ve Devr-i Saltanatı, Hayât-ı Husûsiye ve Siyâsiyesi*, C. I, İstanbul 1327.
- Osman Selim Kocahanoğlu, *Midhat Paşa'nın Hatıraları: 2, Yıldız Mahkemesi ve Taif Zindanı (Mir'at-ı Hayret)*, Temel Yayınları, İstanbul 1997.
- Osman Türer, *Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi*, Ataç Yayınları, İstanbul 2019.
- Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, C. 1-2, İnkılâp Kitabevi, Ankara 1988.
- Ömer Faruk Akün, *Divan Edebiyatı*, İsam Yayınları, İstanbul 2014.
- Önder Göçgün, *Ziyâ Paşa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İzmir 1987.
- Özlem Düzlü, *Dîvânçe-i Vak'a-nüvis Ahmed Lütîfi (İnceleme-Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008.
- Ramazan Şeşen, *Müslümanlarda Tarih-Coğrafya Yazıcılığı*, (takdim eden: Ekmeleddin İhsanoğlu), İSAR Yayınları, İstanbul 1998.
- Recep Duran, “Mehmet Tâhir Münif Paşa Hayatı Felsefesi”, *Erdem İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 1986, C. II, S. 6, s. 801-850.
- Reşad Ekrem Koçu, “Salih Münir Çorlu”, *İstanbul Ansiklopedisi*, C. VIII, Koçu Yayınları, İstanbul 1966.
- Reşad Ekrem Koçu, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara 1969.
- Rıdvan Canım, *Divan Edebiyatında Türler*, Grafiker Yayınları, Ankara 2016.
- Sa'dî, *Gülistân*, (ter. Hikmet İlaydın), MEB. Yayınları, İstanbul 1991.
- Sabahattin Küçük, *Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)*, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- Sadık Armutlu, *Klâsik Fars ve Türk Edebiyatında Şem'ü Pervâne Mesnevileri*, Fenomen Yayınları, Erzurum 2018.

- Said Olgun, “Padişahım Çok Yaşa! Sosyal ve Siyasî Yönleriyle II. Abdülhamid İçin Yapılan Doğum Günü Kutlamaları”, *Gazi Akademik Bakış*, C. 11, S. 23, Kış 2018, s. 111-137.
- Selami Şimşek, *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Litera Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Seyit Kemal Karaalioglu, *Edebiyat Terimleri Kılavuzu*, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1975.
- Seyyid Muhammed Nûru'l-Arabî, *Niyâzî-i Mısri Dîvânı Şerhi*, (haz. Mustafa Tatcı-İbrahim Özey), H Yayınları, İstanbul 2018.
- Seyyid Muhammed Nûru'l-Arabî, *Niyâzî-i Mısri Dîvânı Şerhi*, (haz. M. Fazlı Güvenç, s. nşr. Hayreddin Zeytinoğlu), Kabcacı Yayınları, İstanbul 2017.
- Sinan Kunalalp, *Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricali (1839-1922)*, *Prosoğrafik Rehber*, İsis Yayınları, İstanbul 1999.
- Sipehsâlâr Feridun bin Ahmed, *Risâle-i Sipehsâlâr Be-Menâkab-ı Hudâvendigâr (Hz. Mevlânâ'dan Görüp İşittiklerim)*, (ter. Ahmed Avni Konuk, haz. Tahir Galip Seratlı), Sufi Kitap, İstanbul 2017.
- Suad el-Hakîm, *İbnü'l-Arabî Sözlüğü*, (ter. Ekrem Demirli), Kabcacı Yayınları, İstanbul 2005.
- Süleyman Çaldak, *Nergisi ve Nihâlistân'ı (İnceleme-Metin)*, Kesit Yayınları, İstanbul 2010.
- Süleyman Şâdi (Karşlı), *Dîvan*, (haz. Abdülkerim Abdulkadiroğlu-Ömer Demirbağ), Türk Hava Kurumu Matbaası, Ankara 1993.
- Süleyman Uludağ, “Hallâc-ı Mansûr”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 15, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, s. 377-381.
- Süleyman Uludağ, “Kutub”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, s. 498-499.
- Süleyman Uludağ, *İslam Açısından Müzik ve Semâ*, Kabcacı Yayınları, İstanbul 2014.
- Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul 2002.
- Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1317.
- Şener Demirel, “Divan Şiirinde Redd-i Matla”, *Bilgi*, Güz 2004, S. 31, s. 161-177.

- Şener Demirel, “XVII. Yüzyıl Klasik Türk Şiirinin Anlam Boyutunda Meydana Gelen Üslup Hareketleri: Klasik Üslup-Sebk-i Hindî-Hikemî Tarz-Mahallileşme”, *Turkish Studies*, Volume 4/2, Winter 2009, s. 246-273.
- Şeref Etker-Feza Günergun-Abdullah Köşe, “Zeynep-Kâmil Hastanesi'nin Kuruluşu ve Vakfiyesi”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, C. 5 S. 2, 2004, s. 1-37.
- Şeyh İsmet Efendi, *Risâletü'l-Kudsîyye fi't-Tarîkati'l-Âliyyeti'l-Nakşibendiyye el-Hâlidîyye el-Müceddidiyye*, Tıpkıbasım.
- Şu'ûri Hasan Efendi, *Lisânu'l-Acem Ferheng-i Şu'ûri*, (haz. Ozan Yılmaz), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2019.
- Tâhirü'l-Mevlevî, *Edebiyat Lügati*, (haz. Kemâl Edib Kürkçüoğlu), Enderrun Kitabevi, İstanbul 1994.
- Tâhirü'l-Mevlevî, *Tedrisât-ı Edebiyyeden Nazm ve Eşkâl-i Nazm*, (haz. Muhtittin Turan), Kesit Yayınları, İstanbul 2015.
- Tûbâ İşinsu Durmuş, *Tutsan Elini Ben Fakîrin, (Osmanlı Edebiyatında Hamilik Geleneği)*, Doğan Kitap, İstanbul 2009.
- Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Perşembe Kitapları, İstanbul 2001.
- Turgut Karabey, “Tarih Düşürme”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2011, s. 80-82.
- Turgut Karabey, *Türk Edebiyatında Tarih Düşürme*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2015.
- Vak'anüvîs Ahmed Lutfî, *Ahlâk-ı Metbûlî'nin Son Bahsi Tercümesi*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Tükçe Yazmalar Bölümü, demirbaş nr. NEKTY01222/yer nr. 297.8, 5^b.
- Yılmaz Öztuna, *Bir Darbenin Anatomisi*, Ötügen Yayınları, İstanbul 2017.
- Yusuf Şevki Yavuz, “İstidlâl” (3. Bölüm), *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 23, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 325-328.
- Ziya Avşar, “Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler”, *Turkish Studies*, Volume 3/6, Güz 2008, s. 59-95.
- Zülfî Güler, *Divan Şiirinde Peygamber Hikâyelerine Telmihler*, Uğurel Matbaası, Malatya 2006.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Dizin

A

Abdurrahman Şeref 20, 170, 390
Abdülaziz Han 23, 57
Abdülhalîm Mahmûd 24
Abdülhamid Ferid Paşa 152
Abdülkadir Geylânî 98
Ahmed Cevdet Paşa 18, 175, 390
Ahmed İhsan 150
Ahmed Muhtar Paşa 140, 161
Ahmet Cevdet Paşa 158
Ahmet Yesevî 83
Antepli Hasîrî-zâde 78
Aristo 173
Âsım Efendi 23, 398

B

Bâkî 44, 92, 399

C

Cevherî 23
Cidde 175
Cüneyd-i Bağdâdî 82

D

Daniel Defoe 22, 392
Dicle 83
Düyûn-ı Umûmiye İdâresi 129,
163

E

Ebû Bekir Şiblî 84
Edirneli Emrî 52
Eflatun 173
Eflâtun 41, 86
Elhâc Halil Efendi 74
Eşrefoğlu Rûmî 96, 97, 98, 398

F

Fîrûzâbâdî 22
Fuzûlî 81, 92

G

Gülhâne Hatt-ı Hümâyûnu 116

H	142, 143, 144, 145, 148, 150,
Hacı Abdullah Ağa 78	152, 156, 157, 158, 159, 161,
Hakkâkzâde Osman Zeki Bey	162, 163, 164, 165, 166, 172,
145, 163	178, 179, 181, 182, 189, 190,
Hakkı Bey 32, 78, 181	191, 192, 391, 400
Hâlid Ziyaüddîn Nakşibendî 79	III. Ahmed 137
Hallâc-ı Mansûr 82, 83, 391, 396,	III. Selim 123
400	II. Mahmud 118, 119, 143, 144,
Hamidiye Zırhlısı 148, 164	146, 152, 164, 165
Hârût 41	II. Mehmed 137
Haseki Darüşşifâsı 132	İbnü'l-Arabî 59
Hasip Dürrî 101	İbnülemin Mahmud Kemal İnal
Hattat Mustafa Efendi 145	19
Havva 174	İbrâhim el-Metbûlî 24
Hazret-i Hâlid Türbesi 135	İbrahim Fahreddin Çelebi 147,
Hıdiv Mehmed Ali Paşa 127	163
Hızır 59	İmâm Gazâlî 21
Hindistan 175	İmar Meclisleri 165
Horasan 83	İsmail Hakkı Bey 78
Hürrem Sultan 132	
Hüseyin Avni Paşa 123, 124	K
Hz. Âdem 40, 174, 175	Kâ'b b. Zühayr 176
Hz. Ali 39	Kanunî Sultan Süleyman 132
Hz. Ebubekir 39	Karabaş Velî 76
Hz. Muhammed 34, 36, 37, 38,	
39, 68, 176, 188	L
Hz. Musa 35	Lebib Efendi 152
Hz. Osman 39	Lübnan gemisi 149
Hz. Ömer 39	
Hz. Süleyman 84, 85	M
	Mahmud Münir Paşa 150
İ-İ	Mahmud Sadreddin Çelebi 147
II. Abdülhamid 20, 26, 34, 57, 67,	Manastır Defterdârı Emin Efendi
68, 69, 78, 86, 103, 111, 112,	101
113, 115, 121, 123, 124, 126,	Maraşlı Yusuf Kenan Bey 166
129, 130, 132, 133, 134, 135,	Mârût 41
136, 137, 138, 139, 140, 141,	Mavroyani Bey 165

Mecâlis-i İ'mâriye 116	Osman Nuri Paşa 135, 140
Mehmed Ağa 18	
Mehmed Hakkı Bey 78	P
Mehmed Nasûhî 171	Pertevniyâl Vâlide Sultan 119,
Mehmed Nûreddin Dede 65	153
Mehmed Reşad 140	Plevne Zaferi 161
Mehmed Said Hemdem Çelebi	
74, 147, 163	R
Mehmed Said Paşa 121, 162, 163	Rıza Bey 163
Mekke 175	Robinson Crusoe 22
Merkezzâde Ahmed Efendi 23	
Mevlânâ 32, 43, 71, 185, 201	S-Ş
Mîdhat Paşa 123	Sadrizam Said Paşa 131
Mîmar Sinan 132	Sadrizam Yusuf Kâmil Paşa 127
Mîr Rıza 162	Said Paşa 131, 161
Muhammed b. Saîd Busûrî 176	Seccâdî 76
Muharrem Karamâmesi 129	Sehl-i Tüsterî 82
Musa Safvetî Paşa 150	Serendib 175
Mustafa Safvet Çelebi 147	Seyyid Ahmedü'l-Mısrî 96
Müfid Bey 18	Sohum 137
Münif Paşa 96, 99, 100, 101, 390,	Sultan Abdülaziz 57, 118, 119,
391, 395, 399	123, 124, 126, 149, 152, 153,
Mütercim Âsım 23, 398	162, 165, 166, 190
Mütercim Rüşdü Paşa 123	Sultan Abdülmecid 25, 116, 152
	Süleyman Hakkı Bey 78
N	Şa'rânî 24, 25, 36, 389, 394
Nâbî 92	Şems-i Tebrizî 71, 73
Nakşibendi Tekkesi 165	Şeyh Bâlî Efendi 171
Nakşî Şeyh Ali Efendi 166	Şeyh Gâlib 49, 92, 123, 398
Nasûhî 76	Şeyh Nazîf-i Mevlevî 74, 76, 182
Necâtî 92	Şeyh Şa'bân-ı Velî 76
Nedîm 92	Şeyhülislam Hasan Hayrullah
Niyâzî-i Mısrî 97, 98, 396, 397,	Efendi 123, 138
400	
O	U
Osman Bey 145	Unkapamı Köprüsü 118

V	Yıldız Mahkemesi 124, 162
Vezir Hamîd 82	
VI. Mehmed Vahdeddin 143	Z
	Zernucî 21
Y	Zeynep Hanım 127
Yanyalı Mustafa İsmet Garibul- lah 69	Zeynep Kâmil Hastanesi 128
Yıldız (Hamidiye) Camii 166	Ziya Paşa 93, 94



VAK'ANÜVİS AHMED LUTFİ
(1817-1907)

Son dönem Osmanlı vak'anüvîslerinden olan Ahmed Lutfî Efendi, İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Mahalle mektebinde okuduktan sonra Mühendishâne-i Berrî-i Hümayûn'a gitmek istemişse de kendisinde askerliğe istidat görmediğinden bir sene sonra mektepten ayrılmıştır. Amcazâde Hüseyin Paşa Medresesi'ne giren Ahmed Lutfî böylece ilmiye mesleğine intisap etmiş ve 1831'e kadar orada sekiz sene Arapça, Farsça, tefsir, fıkıh, hadîs gibi ilimler tahsil etmiştir. 1845 senesinde İmar Meclisi seyyar kâtibî olarak Vidin ve Niş'te memurluklarda bulunmuş, 1848 senesinde vergi tahsilî için geçici görevle Filibe'ye gönderilmiştir. 1852-1865 yılları arasında Takvimhâne musahhihliği, Tıbbiye Meclisi Azalığı, Tıbbiye Mektebi Türkçe hocalığı ve Matbuat Nazırlığı'nda görev almıştır. On ay sonra nezaretin ilgisiyle emekliliğe ayrılan Lutfî Efendi, iki ay sonra ikinci kez Maârif Meclisi Azalığı'na, 1865 senesinin sonlarında ise Ahmed Cevdet Paşa'nın yerine "vak'anüvislik"e tayin olunmuştur. Ahmed Lutfî, Osmanlı vak'anüvîsleri arasında bu görevde en çok kalan kişidir. Bir süre sonra İstanbul Kadısı pâyeliği ve Şûrâ-yı Devlet azalığı verilmiş; 1879'da Anadolu, 1881'de ise Rumeli Kazaskerliği'ne tayin olunmuştur. 18 Mart 1907'de doksan üç yaşında iken Boyacı Köyü'ndeki yalısında vefat eden Ahmed Lutfî Aksaray civarında Sofular Camii hazinesine defnedilmiştir.

DÎVÂNÇE

1302/1884 senesinde basılmış olan eserde, Ahmed Lutfî'nin çeşitli formlarda yazdığı şiirleri yer almaktadır. Dîvânçe'de, Lutfî Efendi'nin devletin resmî tarihçisi olması dolayısıyla tarihî unsurlar; Mevlevî tarikatı müntesibi olması dolayısıyla da dinî-tasavvufî unsurlar hâkimdir.

MÜNŞEÂT-I TÜRKİYYE

Ahmed Lutfî Efendi hakkında yazılmış kaynakların ismini zikretmediği bu eserin, Lutfî Efendi'nin Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'de Türkçe muallimliği yaptığı sırada hazırlanmış olduğu anlaşılmaktadır. Eserin başında yer alan kısa mukaddimede belirtildiği üzere haftanın iki günü Ahmed Lutfî Efendi'nin Tıbbiye Mektebi'nde "talim ve tahrir ettirdiği" derslerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Ders notları mahiyetindeki bu eser toplamda 67 dersten oluşmaktadır.

Bu çalışmada Ahmed Lutfî Efendi'nin hem Dîvânçe hem de Münşeât-ı Türkiyye adlı eserleri, geniş bir inceleme ile ilim dünyasının istifadesine sunulmuştur.



DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7760-53-9



9 786257 760539